

Posebnost računovodstvenog praćenja i financijskog izvještavanja u djelatnosti trgovine

Brezac, Sara

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:401834>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

SARA BREZAC

**POSEBNOST RAČUNOVODSTVENOG
PRAĆENJA I FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA
U DJELATNOSTI TRGOVINE**

Završni rad

Pula, 2019.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

SARA BREZAC

**POSEBNOST RAČUNOVODSTVENOG
PRAĆENJA I FINANCIJSKOG IZJEŠTAVANJA U
DJELATNOSTI TRGOVINE**

Završni rad

JMBAG: 0303067542, redovita studentica

Studijski smjer: financijski management

Predmet:

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Računovodstvo

Mentor / Mentorica: Izv. prof. dr. sc. Ksenija Černe

Pula, rujan 2019.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za prvostupnika ekonomije/poslovne ekonomije, smjera _____ ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile
u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom

_____ koristi na način
da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne
knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne
i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu
i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga
pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
2. ZAKON O TRGOVINI	2
2.1. Opće odredbe	2
2.2. Obavljanje trgovine	2
2.3. Uvjeti za obavljanje trgovine	2
3. SPECIFIČNOSTI U DJELATNOSTI TRGOVINE Error! Bookmark not defined.	
3.1. Priznavanje trgovačke robe kao zalihe	4
3.2. Utvrđivanje vrijednosti trgovačke robe	4
4. EVIDENTIRANJE NABAVE I PRODAJE TRGOVAČKE ROBE	5
4.1. Nabava i usklađenje robe u trgovini na veliko	5
4.2. Nabava i usklađenje robe trgovine na malo	5
4.3. Planiranje nabave trgovačke robe	6
4.4. Kalkulacija cijene	9
4.4.1. Vrste kalkulacije	9
4.4.2. Elementi kalkulacije	10
4.5. Popis imovina i obveza u poslovanju trgovačkom robom – Inventura	13
4.5.1. Inventurne razlike u djelatnosti trgovine	14
5. RAČUNOVODSTVENA OBUHVAT POSLOVANJA SA TRGOVAČKOM ROBOM U DJELATNOSTI TRGOVINE NA PRIMJERIMA KNJIGOVODSTVENOG SERVISA S.G. BIRO	16
6. ZAKLJUČAK	29
LITERATURA	
POPIS SLIKA	
SAŽETAK	

1. UVOD

Cilj ovog završnog rada je prikazati osnovna obilježja i karakteristike u računovodstvenom procesu i praćenju procesa u djelatnosti trgovine, te staviti naglaske na sam proces nabave, uskladištenja te prodaje trgovačke robe. Završni rad kreće sa uvodom koji je sastavni dio ovog završnog rada. Uvodni dio rada prikazuje Zakon o trgovini tj. pravila po kojima društva moraju poslovati u skladu sa Zakonom te koje uvjete moraju zadovoljavati za obavljanje trgovine. U trećem dijelu razrađene su specifičnosti u djelatnosti trgovine poput načina priznavanja zaliha kao trgovačke robe te utvrđivanje vrijednosti trgovačke robe. Četvrti dio završnog rada opisuje evidenciju nabave i prodaje trgovačke robe kod trgovine na veliko i trgovine na malo, te je detaljnije objašnjen sam proces planiranja nabave. U ovom dijelu prikazana je i kalkulacija izračuna cijene, te način popisa imovina i obveza odnosno inventure. U petom dijelu prikazana je na detaljnom primjeru iz knjigovodstvenog servisa S.G.BIRO računovodstvena evidencija praćenja procesa nabave, skladištenja i prodaje trgovačke robe. Prikazano je kako roba kroz skladišnu primku ulazi u prodavaonicu, te način evidentiranja trgovačke robe. Navedeni su primjeri fakture dobavljača koja se dobiva na temelju narudžbe, prijemnog lista – kalkulacije i knjige popisa robe. Zatim je prikazano zaduženje robe u prodavaonici i sama prodaja. Na kraju svakoga dana trgovina mora napraviti zaključak blagajne iz kojeg je vidljiv ukupan ostvareni promet, rekapitulacija poreza na dodanu vrijednosti i promet po načinima plaćanja te su navedi primjeri svakoga od njih. U šestom djelu, ujedno i posljednjem dijelu dan je zaključak na obrađenu i razrađenu temu završnog rada.

Za pisanje i obradu podataka u radu korištene su različite stručne knjige, te internet izvori. Primjeri i objašnjenja su dobiveni u knjigovodstvenom servisu S.G. BIRO gdje su autorici rada detaljno objasnili sam računovodstveni proces u obavljanju djelatnosti trgovine.

2. ZAKON O TRGOVINI

U ovom dijelu slijedi prikaz nekoliko članaka iz Zakona o trgovini kako bi se detaljnije dobio uvid u pojam, načina obavljanja trgovine te samih uvjeta za njihovo provođenje i obavljanje.

2.1. Opće odredbe

Ovim se zakonom uređuju uvjeti za obavljanje djelatnosti trgovine, radno vrijeme u djelatnosti trgovine, mjere zabrane nepoštenog trgovanja te nadzor i upravne mjere (<https://www.zakon.hr/z/175/Zakon-o-trgovini>, pristupljeno 07. rujna 2019).

2.2. Obavljanje trgovine

Trgovina je, u smislu ovog Zakona, gospodarska djelatnost kupnje i prodaje robe i/ili pružanje usluga u trgovini u svrhu ostvarivanja dobiti ili drugog gospodarskog učinka (<https://www.zakon.hr/z/175/Zakon-o-trgovini>, pristupljeno 07. rujna 2019). Trgovina se može obavljati kao trgovina na veliko i kao trgovina na malo. Ako ovim Zakonom nije drugačije određeno, na ugovorene odnose u posredovanju trgovini primijenit će se odredbe Zakona o obveznim odnosima. Na temelju ovoga zakona trgovac je pravna ili fizička osoba koja je registrirana za obavljanje kupnje i prodaje robe i/ili pružanja usluga u trgovini te djelatnost trgovine trgovac obavlja slobodno, na način da ne ugrožava, na bilo koji način sprječava i ne narušava tržišno natjecanje. Trgovac može, bez upisa u registar, obavljati i druge poslove u manjem opsegu, koji služe obavljanju djelatnosti trgovine, a koji se uobičajeno obavljaju uz djelatnost trgovine. (<https://www.zakon.hr/z/175/Zakon-o-trgovini>, pristupljeno 07. rujna 2019)

2.3. Uvjeti za obavljanje trgovine

Uvjeti koji moraju biti zadovoljeni za obavljanje djelatnosti trgovine jesu:

- minimalni tehnički uvjeti kojima moraju udovoljavati prodajni objekti, oprema i sredstva pomoću kojih se obavlja trgovina te drugi uvjeti propisani posebnim propisom s obzirom na oblik i način obavljanje trgovine,
- opći sanitarni i zdravstveni uvjeti i uvjeti sukladno propisima o hrani kojima moraju udovoljavati prodajni objekti, oprema, sredstva i osobe koje neposredno posluju s robom, koja može utjecati na zdravlje ljudi, sukladno posebnim propisima (Vidović, A., 2014., str.5)

U ovome članku određuju se i minimalni uvjeti koje moraju ispunjavati prodajni objekti, oprema i sredstva u prodajnim objektima trgovine na veliko i trgovine na malo, uvjeti koji se odnose na vanjske površine prodajnog objekta, uvjeti za prodaju robe izvan prodavaonice, postupak utvrđivanja uvjeta, kao i vrsta robe koja se ne može prodavati izvan prodavaonice.

Također, u Zakonu o trgovini reguliraju se uvjeti za obavljanje trgovine s trećim zemljama, radno vrijeme u djelatnosti trgovine, nepošteno trgovanje, nadzor i upravne mjere, prekršajne odredbe te prijelazne i završne odredbe.

3. SPECIFIČNOSTI U DJELATNOSTI TRGOVINE

3.1. Priznavanje trgovačke robe kao zalihe

Sukladno Hrvatskom Standardu financijskog izvještavanja, po članku 10 - Zalihe priznavanje se definira kao proces uvrštavanja stavke u bilanci, te u računu dobiti i gubitka koja udovoljava definiciji elemenata financijskih izvještaja za njeno priznavanje. Za potrebe priznavanja kao elementa financijskih izvještaja stavka udovoljava, ako će buduće ekonomske koristi biti povezane s tom stavkom te ulaziti poduzetniku ili izlaziti iz njega te ako joj se može pouzdano izmjeriti trošak ili vrijednost. Zalihe kao trgovačka roba se priznaju u bilanci kada je vjerojatnost da će buduće ekonomske koristi pritićati društvu i kada te iste zalihe imaju troškove ili vrijednosti koje se mogu pouzdano izmjeriti. U računu dobiti i gubitka priznaju se prihodi od prodaje zalihe prvenstveno jer se očekuje povećanje budućih ekonomskih koristi. Nakon šta su zalihe trgovačke robe prodane, iznos tih istih knjigovodstvenih zaliha treba priznati kao rashod u razdoblju otpisa, odnosno nastanka gubitka. Iznos bilo kojeg poništenja otpisa zaliha trgovačke robe, kao posljedica povećanja neto utržive vrijednosti, priznaje se kao prihod, do visine prethodno priznatog rashoda, u razdoblju u kojem je došlo do poništenja sukladno zahtjevima HSFI 10, odnosno Međunarodnog računovodstvenog standarda 2. (Cirkveni Filipović, T., Zagreb, veljača 2016., str. 79.)

3.2. Utvrđivanje vrijednosti trgovačke robe

Roba u trgovačkom društvu predstavlja dio imovine koja se uobičajeno iskazuje od trenutka nabave, po trošku nabave ili neto utrživoj vrijednosti, ovisno o tome što je niže. U okviru ovoga, vrlo je važno poštovati načelo opreznosti, odnosno da imovina i prihodi nisu precijenjeni, a obveze i rashodi podcijenjeni. (Cutvarić, M. et al., 2009., str. 66). Ako dođe do zlouporabe navedenog načela, dolazi do skrivenih rezervi. Temeljem toga MRS 2 – Zalihe i HSFI 10 zalihe, sadrže zahtjev da zalihe u bilanci treba iskazati po trošku nabave ili neto utrživoj vrijednosti. Troškovi nabave zaliha trgovačke robe obuhvaćaju kupovnu cijenu, uvozne carine, poreze (osim onih koje poduzetnik kasnije može povratiti od poreznih vlasti), troškove prijevoza, rukovanje zalihami i druge troškove koji se mogu izravno pripisati stjecanju trgovačke robe. (Cirkveni Filipović, T., 2016., str. 169.). Kod određivanja troška nabave, trgovački popusti, rabati i druge slične stavke se odbijaju.

4. EVIDENTIRANJE NABAVE I PRODAJE TRGOVAČKE ROBE

4.1. Nabava i usklađenje robe u trgovini na veliko

Evidentiranje nabave trgovačke robe provodi se uz uporabu konta na kojima se bilježi kupovna cijena robe i analitičkih konta na kojima se bilježe svi ovisni troškovi nabave robe. Ovaj način za obračun knjiženja nabave robe za trgovačka društva je proizvoljan, zbog toga jer se izravno na konto zaliha robe mogu knjižiti troškovi nabave. Najviše se preporučuje takva uporaba kada se radi o dugotrajnijem procesu nabave robe, te u postojanju više vrsta ovisnih troškova kao što su troškovi prijevoza robe, špediterskih usluga, usluga osiguranja, carina, posebnih poreza i slično. Knjiženje obračuna nabave, putem kojeg se oblikuje trošak nabave određene robe, najčešće je prilikom nabave robe u trgovini na veliko (Vinković Kravaica, A., Ribarić Aidone, E., Krivačić, D., 2007., str.433).

Poduzeća čija je djelatnost trgovina na veliko, trgovačku robu nabavljaju izravno od proizvođača, nekog drugog trgovca na veliko ili iz inozemstva, te se takva roba prodaje isključivo u poslovne svrhe i ne služi za prodaju direktno krajnjim korisnicima (potrošačima). Uglavnom se prodaje trgovinama na malo, drugim trgovcima na veliko, industrijskim, trgovačkim i profesionalnim korisnicima, ugostiteljskim objektima i slično. Poslovni događaji bilježe se po vrsti i količini u skladišnoj evidenciji, po vrsti količini i vrijednosti u analitičkom (robnom) knjigovodstvu, te vrijednosno na računima glavne knjige.

Zalihe trgovačke robe u veleprodaji mogu se voditi po nabavnoj cijeni (bez marže) ili po prodajnoj cijeni (s uključenom maržom), a za utvrđivanje cijene robe koristi se kalkulacija (Hladika, M. et al., 2018., str. 214). Na temelju toga, razlikujemo dvije vrste kalkulacije: kalkulacija troškova nabave (nabavne cijene) i kalkulacija prodajne cijene. Poduzetnik sam određuje u svojim računovodstvenim politikama po kojoj će cijeni voditi zalihe trgovačke robe.

4.2. Nabava i usklađenje robe trgovine na malo

Trgovina na malo ili maloprodaja je kupnja robe radi daljnje prodaje potrošačima za osobnu upotrebu ili upotrebu u kućanstvu, kao i profesionalnim korisnicima ako za tu prodaju nije potrebno ispunjenje dodatnih minimalnih tehničkih i drugih uvjeta

propisanih posebnim pravilima (<https://www.zakon.hr/z/175/Zakon-o-trgovini>, pristupljeno 10. rujna 2019.). Poduzeća najčešće nabavljaju robu od trgovaca na veliko, od samog proizvođača, iz inozemstva ili se roba prenosi iz vlastitog veleprodajnog skladišta.

U maloprodajnoj trgovini roba se vodi po prodajnim cijenama s ukalkuliranim PDV-om tj. po maloprodajnoj cijeni. Osnovni elementi kalkulacije maloprodajne cijene su nabavna cijena, ukalkulirana marža ili razlika u cijeni i ukalkulirani PDV te njihov zbroj čini maloprodajnu cijenu (Hladika, M. et al., 2018., str. 227).

Poduzetnik kod utvrđivanja maloprodajne cijene može se voditi s nekoliko koraka. Maržu može odrediti u postotku ili u apsolutnom iznosu te je dodati na nabavnu cijenu. Isto tako poduzetnik može poći i od unaprijed utvrđene maloprodajne cijene (prodajne cijene sa PDV-om) iz koje se preračunatom stopom PDV-a izračuna iznos ukalkuliranog PDV-a te se utvrđuje prodajna cijena bez PDV-a (kao razlika između prodajne cijene sa PDV-om i PDV-a). Na kraju, izračunava se marža kao razlika između prodajne cijene bez PDV-a i nabavne cijene. Iznos marže, tj. njezina visina ovisi i o troškovima trgovine koji se nadoknađuju iz marže, ali ovisi i o zaradi trgovca koju očekuje tijekom poslovanja.

Prema gore navedenom, osnovna razlika između veleprodajne i maloprodajne cijene je u porezu na dodanu vrijednost. Porez na dodanu vrijednost ukalkuliran je u maloprodajnu cijenu te se kao takav naziva ukalkulirani PDV, dok se porez na dodanu vrijednost u veleprodaji iskazuju tek kod ispostavljanja računa kupcu robe (PDV iskazuje se tek kod prodaje robe). Temelj za ovakvo evidentiranje PDV-a i njegovog uključivanja kod maloprodajne cijene je taj što je maloprodaja namijenjena krajnjim kupcima koji i u konačnici snose teret kod plaćanja PDV-a, a kod veleprodaje dolazi do daljnje prodaje drugim poduzetnicima, a ne kao kod maloprodaje krajnjim potrošačima te se PDV smatra povratnim porezom koji poduzetnici mogu vratiti od poreznih vlasti.

4.3. Planiranje nabave trgovačke robe

Planiranje nabave je unaprijed razrađen program svih zadaća i mjera koje treba ostvariti u određenom razdoblju za koje plan donosimo. Elementi od kojih se sastoji plan nabave trgovačke robe jesu (Spremić, I. et al., Zagreb, 2006., str. 256.):

1. Vrsta robe po kakvoći i asortimanu

2. Količina robe
3. Cijena robe
4. Potrebna novčana sredstva
5. Dinamika nabavljanja

Kada je trgovačka roba jednoznačno definirana, služba nabave šalje upit dobavljačima. Upit sadrži podatke različitih kriterija (količina, cijena, kvaliteta, popust, rok isporuke, i sl.) Prednosti nabave robe direktno od proizvođača jesu: jeftinija roba (jer je isključen posrednik), svježa roba, lakše vraćanje, popravak robe i brža isporuka. Dobar dobavljač je onaj dobavljač koji osigurava naručenu kvalitetu po povoljnijim cijenama, isporučuje u dogovorenim rokovima i pozitivno reagira na nepredvidive potrebe.

Upit sadrži sljedeće elemente (dokumentacija iz knjigovodstvenog servisa S.G. BIRO):

1. Naziv i adresa onoga tko dostavlja upit
2. Nadnevak sastavljanja upita
3. Naziv i adresa onoga kome se dostavlja upit
4. Precizno definiranje zahtjeva (upit radi nabave točno određene robe ili opći upit)
5. Potpis i pečat, oznaku funkcije potpisnika, ime i prezime napisano računalom i vlastoručnim potpis

Podaci za nabavu trebaju opisivati robu koju se naručuje. Opis proizvoda mora biti temeljit, te sadržavati točan naziv proizvoda, količinu, rokove isporuke. Izbor najpovoljnijeg dobavljača i slanje narudžbe. Pristigle ponude se razmatraju, te se odlučuje za najboljeg ponuđača u konkretnim uvjetima poslovanja. Nakon toga odlučuje se za najboljeg dobavljača, te mu se šalje narudžba koja mora sadržavati sljedeće podatke:

- naziv robe
- potrebnu količinu

- rok dostave
- način dostave

U nastavku Slikom 1 prikazujemo primjer narudžbenice.

Slika 1.: Narudžbenica br. 001

KUPAC (PRIMATELJ) naziv - ime i prezime adresa - mjesto, ulica i broj telefona		ISPORUČITELJ (PRODAVATELJ) naziv - ime i prezime adresa - mjesto, ulica i broj telefona	
X		Auto Krešo Maloprodaja d.o.o. 52100 PULA 43 Istarske divizije 28 OIB 31696674942	
Naš znak i broj U Labinu dana		MB-001 10.01.2016	
NARUČENA DOBRA - USLUGE ISPORUČITI NA NASLOV		ROK ISPORUKE 3 dana	
NARUČENA DOBRA - USLUGE ISPORUČITI NA NASLOV		NAČIN OTPREME fco skladište kupca	

NARUČUJEMO								
R. br	Sifra robe	OPIS ROBE - USLUGE	Ter	J. mj.	Količina	Cijena	Rabat	IZNOS
1	HF116	Filter ulja		kom	2.00	21.88	35	28.44
2	HF139	Filter ulja		kom	3.00	22.74	35	44.34
3	HFA4607	Filter zraka		kom	1.00	82.42	35	53.57
4	MX2XROS	MOTOREX CROSS POWER		kom	4.00	95.34	40	228.80
5	MX2COF1	MOTOREX SCOOTER FORZA		kom	1.00	90.50	40	54.30
6	MX4F10W	MOTOREX FORMULA 4t		kom	2.00	230.28	40	276.34
7	MX4PS10	MOTOREX POWER SYNT		kom	1.00	93.73	40	56.24
8	MX4TS10	MOTOREX TOP SPEED		kom	6.00	70.30	40	253.08
9	MX4TS404	MOTOREX TOP SPEED 4t		kom	1.00	265.02	40	159.01
10	MXCHLOF	MOTOREX CHAINLUBE OFFO		kom	2.00	62.22	40	74.66
11	MXCHLRO	MOTOREX CHAINLUBE ROA		kom	3.00	63.02	40	113.43
12	MXGEAR1	MOTOREX GEAR OIL		kom	1.00	66.26	40	39.76
13							40	0.00
14							40	0.00
15							40	0.00
16							40	0.00
17							40	0.00
18							40	0.00
19							40	0.00
20							40	0.00
***	***	***	***	***	***	***	***	***

Izvor: Knjigovodstveni servis S.G. BIRO

Pristigla roba od dobavljača mora se kontrolirati, tako što se uspoređuje narudžba sa otpremnicom ili računom dobavljača. Ukoliko se utvrde neka odstupanja reklamacije, poduzimaju se radnje za njihovo otklanjanje. Za svaki ulaz robe u skladište ili prodavaonicu mora se sastaviti dokument kojim se potvrđuje primitak na temelju utvrđenog stanja i popratnog dokumenta dobavljača. U prodavaonici sastavlja se prijemni list i kalkulacija.

4.4. Kalkulacija cijene

Kalkulacija u procesu prodaje trgovačke robe ima veliku ulogu. Kalkulacija je računski postupak izračunavanja cijena robe i usluga. Zasniva se na sljedećim pravilima:

1. Mora biti cjelovita i točna, što znači da mora obuhvatiti sve troškove dodajući svakom proizvodu i svakom razdoblju točno one troškove koji tom proizvodu odnosno razdoblju pripadaju
2. Iznosi koji se iskazuju u kalkulaciji moraju biti dokumentirani
3. Kalkulacija mora biti pregledna

Zadaće kalkulacije jesu (dokumentacija iz knjigovodstvenog sevisa S.G.BIRO):

1. Da ukupne troškove nabave svede na jedinicu nabavljene robe,
2. Da na osnovu visine troškova i planirane dobiti odredi razliku u cijeni,
3. Da odredi prodajnu cijenu robi, koja će omogućiti konkurentsku sposobnosti i profitabilnost.

4.4.1. Vrste kalkulacije

U nastavku navodimo vrste kalkulacije ovisno o različitim kriterijima: (Safret, M., Zagreb, 2014., str. 75.)

1. Ovisno o vremenu sastavljanja razlikujemo sljedeće kalkulacije:

- Prethodna kalkulacija - sastavlja se prije zaključenja prodaje,
- Konačna kalkulacija - sastavlja se za svaku nabavu na temelju stvarnih troškova

2. Prema broju artikala za koje se sastavlja postoji:

- Jednostavna kalkulacija – kalkulacija koja se radi pri nabavi jednog artikla,
- Složena kalkulacija – kalkulacija koja se radi kada se nabavlja istodobno više artikala

3. Prema vrsti cijene koju kalkuliramo razlikuje se:

- Nabavna kalkulacija - na temelju fakturne vrijednosti nabavljene robe i ovisnih troškova nabave te troškova konverzija
- Prodajna kalkulacija - koja, osim nabave cijene, obuhvaća i razliku u cijeni i porez na dodanu vrijednost

4.4.2. Elementi kalkulacije

Osim fakturne cijene, kalkulacija čine i zavisni te ostali troškovi vezani za dovođenje trgovačke robe na zalihi. U nastavku navodimo elemente kalkulacije (Safret, M. et al., Zagreb, 2014., str. 75):

1. Fakturna cijena- cijena koja se plaća dobavljaču po fakturi, umanjena za popust (ako ga ima).
2. Ovisni troškovi nabave - troškovi koji nastaju na putu robe od skladišta dobavljača do kupca, a to su:
 - troškovi prijevoza, ukrcaja i iskrcaja do destinacije
 - troškovi osiguranja u prijevozu
 - carine i uvozne pristojbe
 - prijevozni kalo, lom i kvar koji nije pokriven osiguranjem

- posebni troškovi pakiranja robe u prijevozu robe
- ostali specifični troškovi kupnje
- troškovi privremenog čuvanja u javnom skladištu
- ležarine
- atesti i kontrolni pregled robe
- troškovi akreditiva i bankarske provizije koje su vezane izravno za nabavu određene robe.

3. Troškovi konverzije - troškovi obrade i dorade koji se pojavljuju u određenim slučajevima

4. Nabavna cijena- trgovinska cijena koštanja nabavljene robe

5. Razlika u cijeni- razlika između nabavne i prodajne

6. Porez na dodanu vrijednost- porez koji se obračunava u svakoj fazi proizvodno - prometnog ciklusa.

7. Prodajna cijena - cijena po kojoj trgovačko poduzeće prodaje robu.

Uzimajući u obzir navedene elemente, kalkulacija cijena izvodi se na sljedeći način (Safret, M. et al., Zagreb, 2014., str. 80):

FAKTURNA CIJENA

-rabat

NETO FAKTURNA CIJENA

+ovisni troškovi

+troškovi konverzije

NABAVNA CIJENA

+razlika u cijeni

PRODAJNA CIJENA (bez poreza)

+porez na dodanu vrijednost (PDV)

PRODAJNA CIJENA

Prodaja je djelatnost posredovanja između proizvođača i potrošača, a uspješnost prodaje se utvrđuje količinom prodanih i naplaćenih proizvoda, troškovima prodajnog procesa i ostvarenom razlikom u cijeni.

Osnovne zadaće prodaje su (dokumentacija iz knjigovodstvenog servisa S.G. BIRO):

1. Politika prodaje - odlučivanje o prodaji - izrada poslovnih i razvojnih strategija
2. Planiranje prodaje
3. Izbor načina prodaje
4. Priprema i zaključenje prodaje

Prodajna spremnost je sposobnost prodavaonice da tijekom cijele godine izborom, količinom i kvalitetom proizvodima zadovolji potražnju kupaca.

4.5. Popis imovina i obveza u poslovanju trgovačkom robom – Inventura

Na kraju svake poslovne godine porezni obveznici trebaju popisati imovinu i obveze. Po opsegu i značaju popis zaliha trgovačke robe predstavljaju težak zadatak za komisiju. Naime, prilikom popisa trgovačke robe treba navesti njene pojedinačne vrijednosti u količinama i u novcu (Cutvarić, M. et al., 2009., str. 148).

Na temelju provođenja redovitog godišnjeg popisa za utvrđivanje stvarnog stanja imovine, komisije provode popis brojanjem, vaganjem, mjerenjem i drugim postupcima te rezultate unose u popisne liste, koje se smatraju knjigovodstvenim ispravama. Osim na kraju godine, poduzetnici su dužni popisati imovinu i obveze i u slučajevima promjene cijena ili poreznih stopa dobara koja isporučuje, statusnih promjena, otvaranja postupka likvidacije ili stečaja, te s popisanim stanjem uskladiti knjigovodstveno stanje. (Cutvarić, M. et al., 2009., str. 148). Zbog svega navedenom i velikog prometa trgovačke robe, većim ili manjim razlikama, tj. neskladu stvarnog stanja sa knjigovodstvenim navedene okolnosti zahtijevaju sljedeće (Slovinac, I. et al. 2016., str. 65):

- vođenje urednih i točnih evidencija o zaduženjima i razduženjima prodajnog mjesta
- ustrojavanju internih kontrola nad prometom robe dnevnim utrškom,
- provođenjem ispravnog i točnog popisa robe kod promjene cijena

Ako poduzetnici popis imovine i obveza provode tijekom poslovne godine, na kraju poslovne godine također moraju uskladiti knjigovodstveno stanje sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom. Godišnjim popisom smatra se stanje imovine i obveza utvrđene na dan 31. prosinca, iako to najčešće nije dan fizičkog popisa imovine. Ona imovina koja se prije ili poslije 31. prosinca popisuje, odnosno naknadno u popisne liste, sve na temelju vjerodostojne knjigovodstvene dokumentacije, podatke o promjenama treba unijeti od dana popisa i zadnjeg dana u godini koje su nastale. Sve se to radi kako bi se osigurao veći stupanj pouzdanosti podataka.

Popisne liste sadrže količinske i vrijednosne podatke o stvarnom i knjigovodstvenom stanju imovine, te podatke o utvrđenim viškovima odnosno manjkovima dobara. (Cutvarić, M. et al. 2009 godine, str. 148)

4.5.1. Inventurne razlike u djelatnosti trgovine

Pri usporedbi podataka iz poslovnih knjiga i evidencija s podacima dobivenim popisom dolazi do utvrđivanja inventurnih manjkova ili viškova imovine. Knjigovodstveno stanje i stanje utvrđenim stvarnim popisom usklađuje se na temelju knjiženja inventurnih razlika.

Višak dugotrajne i/ili kratkotrajne imovine koji je utvrđen popisom u odnosu na knjigovodstveno stanje rezultat je najčešće knjigovodstvenih pogrešaka, zamjene šifri artikala ili nepravovremenog evidentiranja svih računa dobavljača u knjigovodstvu. Porezni obveznik je za utvrđeni iznos viška dužan provesti knjiženja kojima se odgovarajuća konta imovine zadužuju (dugotrajne imovine, materijala, sitnog inventara, ambalaže, robe, poluproizvoda, nedovršenih i gotovih proizvoda), a odobrava konto izvanrednih prihoda na kojemu se evidentiraju troškovi (konto 783, prema Kontnom planu Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika) ili konto odgovarajuće imovine ili obveza. Kako za povećanje imovine za iznos utvrđenog inventurnog viška nema obilježja prometa, ne nastaje obveza obračunavanja i plaćanja poreza na dodanu vrijednost.

Pri popisivanju imovine u praksi manjkovi su mnogo češći od viškova. Prema odredbama članka 25. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost NN 79/13, manjkovi utvrđeni inventurom dijele se na (Cutvarić, M. et al. 2009., str. 149.):

- neoporezive manjkove, i
- oporezive manjkove

Osnovna podjela neoporezivih manjkova, koji ne podliježu oporezivanju su manjkovi nastali zbog kala, rastepa, kvara i loma, a najviše do visine utvrđene odlukom HGK i HOK-a, manjkovi nastali djelovanjem više sile (poplava, požar, potres i sl.), zatim manjkovi zbog provalne krađe do visine utvrđene očevidnikom mjerodavnog tijela za procjenu štete, tehnološki manjkovi nastali u procesu proizvodnje (sukladno

normativima) te manjkovi dobara zbog neodgovarajuće kvalitete, ali samo uz nazočnost ovlaštenog službenika.

Manjkovi koji podliježu oporezivanju PDV-om su manjkovi za koje se tereti odgovorna osoba (radnik, član uprave, član društva), kalo, rastep, kvar i lom nastao u većem iznosu od iznosa utvrđenog Odlukom nadležne komore, a za koju se ne tereti odgovorna osoba već predstavlja rashod poduzetnika, tehnološki manjak iznad normativa, koji su utvrđeni bez prisutnosti ovlaštene osobe iz Porezne uprave, a odnosi se na neodgovarajuću kvalitetu, zastarjelost zaliha (Cutvarić, M. et al. 2009., str. 149).

5. RAČUNOVODSTVENA OBUHVAT POSLOVANJA SA TRGOVAČKOM ROBOM U DJELATNOSTI TRGOVINE NA PRIMJERIMA KNJIGOVODSTVENOG SERVISA S.G. BIRO

Trgovačko društvo koje se spominje u nastavku bavi se prodajom motora i rezervnih dijelova (šifra djelatnosti: 45.3 - trgovina dijelovima i priborom za motorna vozila) . Posluje putem prodavaonice i internet trgovine. U nastavku je prikazan stvaran i detaljan primjer nabave, skladištenja i prodaje trgovačke robe. Navedene podatke sakupili smo boravkom u knjigovodstvenom servisu gdje je djelatnica objasnili svaki korak obavljanja trgovačkih poslova.

Za svaki ulaz robe u prodavaonicu mora se sastaviti dokument kojim se potvrđuje primitak ne temelju utvrđenog stvarnog stanja i popratnog dokumenta dobavljača. Ta potvrda naziva se skladišna primka. U prodavaonici sastavlja se prijamni list - kalkulacija.

Poslovni događaj u vezi s trgovačkom robom bilježe se u sljedećim evidencijama (Safret, M. et al., Zagreb, 2014., str.82):

1. Skladišnoj evidenciji - to su operativne evidencije robe prema vrsti i količini u skladišnoj kartoteci.
2. Analitičkom (robnom) knjigovodstvu - prema vrsti, količini i vrijednosti
3. Financijskom knjigovodstvu - podaci o robi unose se samo prema vrijednosti, zbirno na sintetičkim računima.
4. Knjizi popisa o nabavi i prodaji robe

Zakon o trgovini NN 68/13 ne propisuje posebnu evidenciju koja bi se trebala voditi u trgovini na malo. Trgovac mora osigurati podatke o stanju robe u prodajnom objektu na temelju isprava iz kojih se može spoznati poslovni događaj. Isprave o robi u prodajnom objektu moraju imati osobito podatke o: imenu ili nazivu dobavljača, broju i nadnevku isprave o zaduženju ili razduženju robe, nazivu, mjernoj jedinici i količini robe, prodajnoj cijeni robe, promjeni prodajne cijene robe.

Iako je prestala obveza vođenja Knjige popisa, neki je trgovci iz praktičnih razloga i dalje nastavljaju voditi. Iz nje je moguće utvrditi stanje robe u prodajnom objektu, ali samo vrijednosno (po prodajnoj cijeni s PDV-om) tako da se od dnevnog zaduženja oduzme dnevno razduženje prodavaonice. U Knjigu popisa nabave i prodaje robe dnevno se unose podaci o nabavi robe na temelju kalkulacije, podaci o prometu robe na temelju iskaza utrška i podaci o usklađenju cijena robe na temelju zapisnika.

U nastavku navodimo primjer fakture dobavljača koja je dobivena na temelju narudžbe, prijemni list - kalkulaciju i knjiženje u knjizi popisa.

Primjer računa dobavljača, kalkulacije prodajne cijene i knjige popisa robe prikazani su u nastavku Slikama 2,3 i 4.:

Slika 2.: Račun dobavljača

Račun - Otpremnica * 39/23/02

R1

Broj dokumenta: 39/23/02
Mjesto izdavanja: Pula
Datum dokumenta: 14.01.2016
Vrijeme: 15:36:51
Operator: BRANISLAV MITROVIĆ
Datum isporuke: 14.01.2016
Partner: 02023
Dospijede: 13.02.2016
Način plaćanja: Transakcijski m.
Model plaćanja: 02 39-02023
Na temelju: RAC-37

Red. br.	Sifra	Proizvođač	Naziv artikla/usluge	Mj.	Količina	VPC	Rabat %	Cijena	Vrijednost Kn
1	HF116	HIFLO	Filter ulja	KOM	2	21,88 ✓	35,00	14,22	28,44
2	HF139	HIFLO	Filter ulja	KOM	3	22,74 ✓	35,00	14,78	44,34
3	HFA4607	HIFLO	Filter zraka	KOM	1	82,42 ✓	35,00	53,57	53,57
4	MX2CROSS1	MOTOREX	MOTOREX CROSS POWER 2t-1/1 (Pak	KOM	4	95,34 ✓	40,00	57,20	228,80
5	MX2SCOF1	MOTOREX	MOTOREX SCOOTER FORZA 2t-1/1 (P	KOM	1	90,50 ✓	40,00	54,30	54,30
6	MX4F10W404	MOTOREX	MOTOREX FORMULA 4t 10W40-4/1 (Pz	KOM	2	230,28 ✓	40,00	138,17	276,34
7	MX4PS10W601	MOTOREX	MOTOREX POWER SYNT 4t 10W60-1/	KOM	1	93,78 ✓	40,00	56,24	56,24
8	MX4TS10W401	MOTOREX	MOTOREX TOP SPEED 4t 10W40-1/1 (I	KOM	6	70,30 ✓	40,00 ✓	42,18	253,08
9	MX4TS10W404	MOTOREX	MOTOREX TOP SPEED 4t 10W40-4/1 (I	KOM	1	265,02 ✓	40,00	159,01	159,01
10	MXCHLOFF0,5	MOTOREX	MOTOREX CHAINLUBE OFFROAD spri	KOM	2	62,22 ✓	40,00	37,33	74,66
11	MXCHLROAD0,5	MOTOREX	MOTOREX CHAINLUBE ROAD STRON	KOM	3	63,02 ✓	40,00	37,81	113,43
12	MXGEAR10W301	MOTOREX	MOTOREX GEAR OIL 10W30-1/1 (Pak	KOM	1	66,26 ✓	40,00	39,76	39,76
27									1.381,97
PDV Tbr.1 25% Osnovica 1.381,97									345,49
Ukupni iznos									1.727,46

slovima: jednatisučetstodvadesetsedam Kn i četrdesetšest Lp

Račun je rezultat informatičke obrade i punovažan je bez potpisa i žiga.
Po isteku dospeljeća pridržavamo pravo obračuna zakonske zatezne kamate.

Naplata reversa - FIFO

Robu predao:

Robu primio:

Obradio:

AUTO KREŠO MALOPRODAJA d.o.o.
BRANISLAV MITROVIĆ
PJ PULA
43. Istarske divizije 28, 52100 Pula
Tel: 052/500-667
Fax: 052/501-505

Trgovački sud u Zagrebu / Rješenje Tt-15-/20891-2 / MBS 080974260 / upisani kapital od 25.200.000,00 uplaćen u cijelosti.
OIB 31696674942 / direktor: Roman Simon

AUTO KREŠO MALOPRODAJA d.o.o.

Stranica: 1/1

Slika 3.: Prijamni list – Kalkulacija br. 03/16

strana 1

TRGOVINA NA MALO
PRIJEMNI LIST – KALKULACIJA br. 03/16

Datum: 18.01.2016.
 Trgovina: 1. trgovina, ulica
 Dobavljač: 6006 AUTO KREŠO MALOPRODAJA d.o.o., ZAGREB
 Dokument: R.39/23/02 od 14.01.2016.
 Iznos računa: 1.727,46, pretopoz: 345,49

br.	artikal	troškovi	nv	nc	imar	ruk	količina jmj	količina jmj	pc	iznos	rab	dobavljač	cij.dob.
	iztr						pv bez pdv	pc bez pdv	pdv	pdv	amb.naknada	mpv	mpc
1.	4200	FILTER ULJA HF116	0,00	28,44	14,220	57,52	2,000 KOM	21,880	43,76	35,00	15,32	28,44	14,220
	0,00	0,00					44,80	22,400	25,00	11,20	0,00	56,00	28,000
2.	6662	FILTER ULJA HF139	0,00	44,34	14,780	54,26	3,000 KOM	22,740	68,22	35,00	23,88	44,34	14,780
	0,00	0,00					68,40	22,800	25,00	17,10	0,00	85,50	28,500
3.	6663	FILTER ZRAKA HFA4607	0,00	53,57	53,570	53,82	1,000 KOM	82,420	82,42	35,00	28,85	53,57	53,570
	0,00	0,00					82,40	82,400	25,00	20,60	0,00	103,00	103,000
4.	4341	MOTOREX CROSS POWER 2T	0,00	228,79	57,198	67,84	4,000 KOM	95,330	381,32	40,00	152,53	228,79	57,198
	0,00	0,00					384,00	96,000	25,00	96,00	0,00	480,00	120,000
5.	4427	MOTOREX FORMULA 4T10W40 4L	0,00	276,34	138,170	66,75	2,000 KOM	230,280	460,56	40,00	184,22	276,34	138,170
	0,00	0,00					460,80	230,400	25,00	115,20	0,00	576,00	288,000
6.	4960	MOTOREX POWER SYNT.4T 10W60	0,00	56,24	56,240	66,43	1,000 KOM	93,730	93,73	40,00	37,49	56,24	56,240
	0,00	0,00					93,60	93,600	25,00	23,40	0,00	117,00	117,000
7.	4311	MOTOREX TOP SPEED 4T 10W40 1L	0,00	253,08	42,180	66,90	6,000 KOM	70,300	421,80	40,00	168,72	253,08	42,180
	0,00	0,00					422,40	70,400	25,00	105,60	0,00	528,00	88,000
8.	5598	MOTOREX TOP SPEED 4T 10W40 4L	0,00	159,01	159,010	66,53	1,000 KOM	265,020	265,02	40,00	106,01	159,01	159,010
	0,00	0,00					264,80	264,800	25,00	66,20	0,00	331,00	331,000
9.	5339	MOTOREX CHAINLUBE OFFROAD	0,00	74,66	37,330	67,16	2,000 KOM	62,220	124,44	40,00	49,78	74,66	37,330
	0,00	0,00					124,80	62,400	25,00	31,20	0,00	156,00	78,000
10.	5278	MOTOREX CHAINLUBE ROAD 500ml	0,00	113,44	37,813	67,14	3,000 KOM	63,020	189,06	40,00	75,62	113,44	37,813
	0,00	0,00					189,60	63,200	25,00	47,40	0,00	237,00	79,000
11.	4134	MOTOREX GEAR OIL 10W30	0,00	39,76	39,760	67,00	1,000 KOM	66,260	66,26	40,00	26,50	39,76	39,760
	0,00	0,00					66,40	66,400	25,00	16,60	0,00	83,00	83,000
12.	5337	MOTOREX SCOOTER FORZA 2T	0,00	54,30	54,300	67,96	1,000 KOM	90,500	90,50	40,00	36,20	54,30	54,300
	0,00	0,00					91,20	91,200	25,00	22,80	0,00	114,00	114,000
		Ukupno:					27,000		2.287,09	39,58	905,12	1.381,97	
	0,00	0,00	1.381,97		65,94	911,23	2.293,20		25,00	573,30	0,00	2.866,50	

Da je roba u ovoj kalkulaciji primljena količinski tvrde: Robu preuzeo: Kalkulirao: Odobrio:

1. 2. 3.

Slika 4.: Knjiga popisa o nabavi i prodaji roba za 2016. godinu

strana 1

TRGOVINA NA MALO
KNJIGA POPISA O NABAVI I PRODAJI ROBE ZA 2016. GODINU

Za razdoblje od: 01.01.2016. do 31.01.2016.

recbr.	datum	dokument	opis promjene	zaduženje	razduženje	stanje
	31.12.2015.		Donos zaključno s 31.12.2015.	=6.319.836,57	=5.755.755,53	=564.081,04
1.	18.01.2016.	01/16	Prijemni list (R.27/UK)	=250,00		=564.331,04
2.	18.01.2016.	02/16	Prijemni list (R.2-1-111/VER)	=2.712,00		=567.043,04
3.	18.01.2016.	03/16	Prijemni list (R.39/23/02/6006)	=2.866,50		=569.909,54
4.	18.01.2016.	116000002	Promjena cijena	=153,84-		=569.755,70
5.	18.01.2016.	20160118	Popust na rn 18.01.2016.	=497,49-		=569.258,21
6.	18.01.2016.	20160118	Utržak na dan 18.01.2016.		=3.677,19	=565.581,02
7.	19.01.2016.	20160119	Utržak na dan 19.01.2016.		=469,00	=565.112,02
8.	20.01.2016.	04/16	Prijemni list (R.273/PLR)	=295,00		=565.407,02
9.	20.01.2016.	05/16	Prijemni list (R.12/220)	=1.249,00		=566.656,02
10.	20.01.2016.	06/16	Prijemni list (R.3/RM)	=215,54		=566.871,56
11.	20.01.2016.	07/16	Prijemni list (R.10/KM)	=143,00		=567.014,56
12.	20.01.2016.	20160120	Popust na rn 20.01.2016.	=43,11-		=566.971,45
13.	20.01.2016.	20160120	Utržak na dan 20.01.2016.		=955,43	=566.016,02
14.	21.01.2016.	20160121	Utržak na dan 21.01.2016.		=1.811,00	=564.205,02
15.	22.01.2016.	20160122	Utržak na dan 22.01.2016.		=1.583,00	=562.622,02
16.	23.01.2016.	08/16	Prijemni list (R.1398/AA)	=640,00		=563.262,02
17.	23.01.2016.	116000022	Promjena cijena	=215,98-		=563.046,04
18.	23.01.2016.	116000026	Promjena cijena	=1.207,00-		=561.839,04
19.	23.01.2016.	20160123	Popust na rn 23.01.2016.	=182,40-		=561.656,64
20.	23.01.2016.	20160123	Utržak na dan 23.01.2016.		=1.701,44	=559.955,20
21.	25.01.2016.	09/16	Prijemni list (P.2/600)	=120,00		=560.075,20
22.	25.01.2016.	10/16	Prijemni list (R.16-00038/676)	=2.388,30		=562.463,50
23.	25.01.2016.	20160125	Popust na rn 25.01.2016.	=476,70-		=561.986,80
24.	25.01.2016.	20160125	Utržak na dan 25.01.2016.		=1.139,30	=560.847,50
25.	26.01.2016.	20160126	Popust na rn 26.01.2016.	=127,69-		=560.719,81
26.	26.01.2016.	20160126	Utržak na dan 26.01.2016.		=723,61	=559.996,20
27.	27.01.2016.	11/16	Prijemni list (P.30/739)	=790,00		=560.786,20
28.	27.01.2016.	12/16	Prijemni list (R.5960/PLR)	=313,98		=561.100,18
29.	27.01.2016.	20160127	Utržak na dan 27.01.2016.		=925,00	=560.175,18
30.	28.01.2016.	13/16	Prijemni list (R.4/02/12/991)	=370,00		=560.545,18
31.	28.01.2016.	116000038	Promjena cijena	=519,46-		=560.025,72
32.	28.01.2016.	116000039	Promjena cijena	=10,00-		=560.015,72
33.	28.01.2016.	20160128	Utržak na dan 28.01.2016.		=3.016,00	=556.999,72
34.	29.01.2016.	14/16	Prijemni list (R.207/UK)	=1.932,00		=558.931,72
35.	29.01.2016.	15/16	Prijemni list (R.5-1-111/VER)	=470,00		=559.401,72
36.	29.01.2016.	20160129	Popust na rn 29.01.2016.	=70,40-		=559.331,32
37.	29.01.2016.	20160129	Utržak na dan 29.01.2016.		=389,24	=558.942,08
38.	30.01.2016.	116000055	Promjena cijena	=89,07-		=558.852,01
39.	30.01.2016.	116000056	Promjena cijena	=1.400,23-		=557.451,78
40.	30.01.2016.	20160130	Popust na rn 30.01.2016.	=115,05-		=557.336,73
41.	30.01.2016.	20160130	Utržak na dan 30.01.2016.		=1.396,29	=555.940,44
	31.01.2016.		Ukupno zaključno s 31.01.2016.	=6.329.483,47	=5.773.544,03	=555.437,44

Izvor: Knjigovodstveni servis S.G. BIRO

Svaka nova nabava knjiži se na isti način. Znači, roba nabavljena tijekom razdoblja zadužuje se u prodavaonici po maloprodajnoj vrijednosti. Na kontu 663 vodi se roba u vlastitim prodavaonicama iskazana po prodajnoj cijeni s uračunanim porezom na dodanu vrijednost.

U svezi s vrednovanjem zaliha robe u maloprodaji također treba biti zadovoljen zahtjev Međunarodnog računovodstvenog standarda 2 da se zalihe vrednuju po trošku nabave ili po neto utrživoj vrijednosti. Zato se uz račun skupine 66 - *Roba u vlastitim prodavaonicama*, gdje je roba iskazana po prodajnoj cijeni s PDV-om, uvijek vode i tzv. nesamostalni računi ili konta: 664 - *Uračunani PDV u prodajnoj cijeni* i konto 6691- *Uračunana marža robe u prodavaonici*. Pri bilanciranju njihov potražni saldo ispravlja zaduženje prodavaonice (dugovni saldo računa 663) i tako svodi vrijednost trgovačke robe u prodavaonici na trošak nabave.

U nastavku primjerom 1. dajemo prikaz zaduženja robe u prodavaonici.

Primjer 1. Prikaz zaduženja robe u prodavaonici:

Dobavljači 221		Roba u prodavaonici 663	
	1.727,46	2.866,50	
Uračunani PDV 664		Pretporez 181	
	573,30	345,49	
Uračunana RUC u prodavaonici 6691			
	911,23		

Izvor: Izrada autora prema primjeru iz poduzeća

Pri prodaji robe u prodavaonici trgovac je obavezan kupcu ispostaviti račun za gotovinski promet u obliku vrpce, potvrdnice iz naplatnog uređaja. Ukupna svota naknade i poreza treba biti razvrstana prema poreznim stopama. Prema Zakonu o fiskalizaciji u prometu gotovinom, 2013. godine uvedene su fiskalne blagajne. Fiskalizacija je skup mjera kojima se uvodi nadzor nad izdavanjem računa za promet u gotovini (Safret, M. et al., Zagreb 2014., str. 115.). Dva su temeljna oblika fiskalizacije: uvođenje fiskalnih blagajni - uređaja (hardversko rješenje) ili uspostava sustava kontrole izdavanja računa (softversko rješenje).

Prodaja robe može se naplatiti na sljedeći način (dokumentacija iz knjigovodstvenog servisa S.G.BIRO):

- u gotovini
- kreditnim karticama
- putem transakcijskog računa

Trgovina na kraju svakog radnog dana mora napraviti zaključak blagajne iz kojeg je vidljiv ukupno ostvareni promet, rekapitulacija PDV- po tarifnim grupama, i promet po načinima plaćanja. Ukupni promet najprije se upisuje u knjigu popisa robe.

Slika 5. prikazuje zaključak blagajne za određeni dan.

Slika 5.: Rekapitulacija prodaje

TRGOVINA NA MALO
REKAPITULACIJA PRODAJE

20.01.2016. / kn

	kn	(EUR)
1. Fakturni iznos:	=541,73	(71,28)
2. Iznos zavisnih troškova:	=12,65	(1,66)
3. Nabavna vrijednost (1+2):	=554,38	(72,94)
4. Iznos RUC:	=209,96	(27,63)
5. Prod. vrij. bez PDV (3+4):	=764,34	(100,57)
6. Iznos poreza na potrošnju:	=0,00	(0,00)
7. Iznos PDV-a za robu:	=191,09	(25,14)
8. Naknada za ambalažu:	=0,00	(0,00)
9. Maloprodajna vrij. (5+6+7+8):	=955,43	(125,71)
10. Iznos naknade za usluge:	=0,00	(0,00)
11. Iznos PDV-a za usluge:	=0,00	(0,00)
12. Ukupno za usluge (10+11):	=0,00	(0,00)
13. Ukupno iznos računa (9+12):	=955,43	(125,71)
14. Ukupno bez PDV-a (6+9):	=764,34	(100,57)
15. Ukupno iznos PDV-a (7+10):	=191,09	(25,14)
16. Naknada za ambalažu:	=0,00	(0,00)
17. Ukupno iznos rn (14+15+16):	=955,43	(125,71)

TG (0001, tiskano: 20.01.2016. 17:55:59)		stran.
TRGOVINA NA MALO		
REKAPITULACIJA PRODAJE PO PLAĆANJIMA		
20.01.2016.		
rbr.	npl opis	mpv
1.	GOT Novčanice	488,00
2.	VIR Transakcijski račun	172,43
3.	MS Kartice - Maestro	295,00
-----		-----
Ukupno:		955,43

Izvor: Knjigovodstveni servis S.G. BIRO

Knjiženje poslovnog događaja sa prodajom robe na malo u financijskom knjigovodstvu obuhvaća:

- priznavanje prihoda od prodaje robe na malo i evidentiranje obveze za PDV
- razduženje prodavaonice za prodanu robu uz istodobno knjiženje troškova nabave prodane robe

Prijenos nabavne vrijednosti prodane robe na trošak razdoblja (konto 710) obavlja se tako da se najprije putem preračunate stope izračuna svota PDV-a za prodanu robu po stopi od 25%, a zatim se izračuna dio vrijednosti ukupno prodane robe koji se

odnosi na uračunanu maržu. Pritom se koristi prosječna marža prodavaonice koja se izračunava na sljedeći način (dokumentacija iz knjigovodstvenog servisa S.G.BIRO):

Potražna strana konta 6681

$$\% \text{marže prodavaonice} = \text{-----} \times 100$$

Dugovna strana konta 663

Ako se prodana roba naplaćuje u gotovini, uplata se knjiži na konto blagajne prodavaonice (konto 1023). Gotovinu naplaćenu na blagajni poduzeće je dužno položiti na žiro račun istog dana ili najkasnije sljedećeg dana. Ako se prodana roba naplaćuje putem kreditnih kartica, naplaćena svota knjiži se na konto 115 - potraživanja od izdavatelja kreditnih kartica. Protustavka za naplaćenu prodanu robu u prodavaonici je *prihod od prodaje robe na malo* (konto 7612). Kada je roba iz prodavaonice prodana, treba razdužiti prodavaonicu za vrijednost prodane robe. Razduženje se knjiži na potražnoj strani konta 663 - *Roba u prodavaonici*, a protustavka je konto 710 - *Nabavna vrijednost prodane robe*. Nakon toga, potrebno je razdužiti i uračunatu maržu u prodajnoj vrijednosti robe na kontu 6691 kao i uračunati PDV u prodajnoj vrijednosti prodane robe na kontu 663 i te svote knjiži na potražnu stranu konta 710.

Sljedećim prikazom dan je primjer knjiženja prometa i razduženja prodavaonice.

Primjer 2: Prikaz knjiženja prometa i razduženja prodavaonice

Roba u prodavaonici 663		Uračunati PDV 664	
	955,43	191,09	
Uračunati RUC u prodavaonici 6691			
	302,87		

Troška nabave prodane robe 710		Obveze za PDV 281	
461,47			191,09
Prihodi od prodaje robe na malo 7612		Kupci 121	
	764,34	172,43	
Blagajna prodavaonice 1023		Kupci na kreditne kartice 1211	
488,00		295,00	

Izvor: Izrada autora prema podacima dobivenim u poduzeću

S aspekta poreza na dodanu vrijednost ulazna faktura dobavljača knjiži se u propisanu knjigu ulaznih računa - URA.

Slika 6.: Knjiga URA

Knjiga URA

Od: 01.01.2016 do: 31.01.2016

Račun			Dobavljač		Porezna osnovica			Ukupan iznos		Pret porez		Pret porez 5%		Pret porez 13%		Pret porez 25%		Ne pod- liježe
Broj	Datum	Naziv i sjedište	OIB		5%	13%	25%	m. s porezom	Ukupno	Odbija se	Ne odbija se	Odbija se	Ne odbija se	Odbija se	Ne odbija se			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
1	17318-1-10	01.01.2016	CITYEX D.O.O. ZAGREB	99406899243	0,00	0,00	285,11	356,39	71,28	0,00	0,00	0,00	0,00	71,28	0,00	0,00		
2	20217-1-10	01.01.2016	CITYEX D.O.O. ZAGREB	99406899243	0,00	0,00	292,14	365,18	73,04	0,00	0,00	0,00	0,00	73,04	0,00	0,00		
3	15133080	01.01.2016	VODOVOD LABIN D.O.O. LABIN	40074412467	0,00	46,98	0,00	53,09	6,11	0,00	0,00	6,11	0,00	0,00	0,00	0,00	5,12	
4	10013273/3	05.01.2016	KONZUM d.o.o. ZAGREB	29955634590	0,00	0,00	22,78	28,48	5,70	0,00	0,00	0,00	0,00	5,70	0,00	0,00		
5	1846-020-1	05.01.2016	PLODINE d.o.o. RUEKA	92510683607	0,00	0,00	8,79	10,99	2,20	0,00	0,00	0,00	0,00	2,20	0,00	0,00		
6	27P/1/1	07.01.2016	UNIKOMERC D.D. VELIKA GORICA	17631575832	0,00	0,00	197,60	247,00	49,40	0,00	0,00	0,00	0,00	49,40	0,00	0,00		
7	2-1-111	08.01.2016	VER D.O.O. VELIKA GORICA	20543250589	0,00	0,00	1.710,42	2.138,03	427,61	0,00	0,00	0,00	0,00	427,61	0,00	0,00		
8	3-RG-4	12.01.2016	KRK MOTO D.O.O. KRK	69982170045	0,00	0,00	137,94	172,43	34,49	0,00	0,00	0,00	0,00	34,49	0,00	0,00		
9	IR160009838	12.01.2016	GEN-I ZAGREB d.o.o. ZAGREB	77604626413	0,00	0,00	379,65	474,56	94,91	0,00	0,00	0,00	0,00	94,91	0,00	0,00		
12	5-1-111	12.01.2016	VER D.O.O. VELIKA GORICA	20543250589	0,00	0,00	365,04	456,30	91,26	0,00	0,00	0,00	0,00	91,26	0,00	0,00		
14	39/23/02	14.01.2016	AUTO KREŠO TRGOVINA D.O.O.	86226478738	0,00	0,00	1.381,97	1.727,46	345,49	0,00	0,00	0,00	0,00	345,49	0,00	0,00		
10	1827731-01/2016	15.01.2016	GRAD LABIN LABIN	19041331726	0,00	0,00	2.199,60	2.749,50	549,90	0,00	0,00	0,00	0,00	549,90	0,00	0,00		
15	10-RD-4	15.01.2016	KRK MOTO D.O.O. KRK	69982170045	0,00	0,00	111,38	139,23	27,85	0,00	0,00	0,00	0,00	27,85	0,00	0,00		
16	240/1/10	15.01.2016	SIGURNOST D.O.O. LABIN	63041633582	0,00	0,00	153,20	191,50	38,30	0,00	0,00	0,00	0,00	38,30	0,00	0,00		
11	25/3/10	19.01.2016	SIGURNOST D.O.O. LABIN	63041633582	0,00	0,00	145,00	181,25	36,25	0,00	0,00	0,00	0,00	36,25	0,00	0,00		
17	12/KA1/10	19.01.2016	MXMOTO D.O.O. KARLOVAC	19649915564	0,00	0,00	719,44	899,30	179,86	0,00	0,00	0,00	0,00	179,86	0,00	0,00		
19	273-RIV1-11	20.01.2016	PETROL LAVORI RUEKA D.O.O.	14728594955	0,00	0,00	155,69	194,61	38,92	0,00	0,00	0,00	0,00	38,92	0,00	0,00		
13	1398-V001-10	21.01.2016	AUTO ANTONIO D.O.O. SEGET	64641553504	0,00	0,00	504,90	631,13	126,23	0,00	0,00	0,00	0,00	126,23	0,00	0,00		
					0,00	46,98	8.770,65	11.016,43	2.198,80	0,00	0,00	6,11	0,00	2.192,69	0,00	5,12		

18.05.2016 15:26:21

>>>

X	Knjiga URA	Stranica: 1
---	------------	-------------

Licenca za SG Biro vl. Sudića Gobo

Izvor: Knjigovodstveni servis S.G. BIRO

Ostvareni promet prodavaonice prema zaključku upisuje se u ukupnom iznosu u knjigu izlaznih računa - IRA.

Slika 7.: Knjiga IRA

Knjiga IRA																					
Od: 01.01.2016 do: 31.01.2016																					
TPO=tuzemni prijenos porezne obveze, IDO=ispоруke dobara drugim državama članicama, IDU=ispоруke dobara unutar EU, OOU=obavljene usluge unutar EU, OUD=obavljene usluge osobama bez sjedišta u RH, SIP=sastavljanje i postavljanje dobara u drugoj državi članici, NPS=ispоруke NPS u EU, TUZ=u tuzemstvu, IZV=izvozne isporuke, OST=ostala oslobođenja																					
Račun					Ne podliježe oporezivanju i oslobođeno poreza																
R.b	Broj	Datum	Naziv i sjedište	OIB	Iznos m.	TPO	IDD	IDU	OOU	OUD	SIP	NPS	TUZ	IZV	OST	Osn.	PDV	Osn.	PDV	Osn.	PDV
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	1801	18.01.2016	GOTOVINSKA PRODAJA	18167544360	3.677,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.941,75	735,44
2	1901	19.01.2016	GOTOVINSKA PRODAJA	18167544360	469,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	375,20	93,80
3	2001	20.01.2016	GOTOVINSKA PRODAJA	18167544360	955,43	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	764,34	191,09
4	2101	21.01.2016	GOTOVINSKA PRODAJA	18167544360	1.811,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.448,80	362,20
5	2201	22.01.2016	GOTOVINSKA PRODAJA	18167544360	1.583,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.266,40	316,60
6	2301	23.01.2016	GOTOVINSKA PRODAJA	18167544360	1.701,44	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.361,15	340,29
7	2501	25.01.2016	GOTOVINSKA PRODAJA	18167544360	1.139,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	911,44	227,86
8	2601	26.01.2016	GOTOVINSKA PRODAJA	18167544360	723,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	578,89	144,72
9	2701	27.01.2016	GOTOVINSKA PRODAJA	18167544360	925,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	740,00	185,00
10	2801	28.01.2016	GOTOVINSKA PRODAJA	18167544360	3.018,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.414,40	603,60
11	2901	29.01.2016	GOTOVINSKA PRODAJA	18167544360	389,24	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	311,39	77,85
12	3001	30.01.2016	GOTOVINSKA PRODAJA	18167544360	1.396,29	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.117,03	279,26
					17.788,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14.230,79	3.557,71
18.05.2016 15:25:49																					
Knjiga IRA																					
Licenca za SG Biro v1. Sunčica Gobo																					
																					Stranica: 1

Izvor: Knjigovodstveni servis S.G. BIRO

Navede knjige URA i IRA predstavljaju osnovu za obračuna poreza na dodanu vrijednost.

6. ZAKLJUČAK

Zalihe trgovačke robe u bilanci se javljaju u aktivu kao dio imovine. Zadatak je računovodstva trgovačkih društava koja obavljaju djelatnost trgovine da prate robu od trenutka kada je postala dio imovine društva do trenutka kada je prestala biti dio imovine trgovačkog društva. U trgovačkoj djelatnosti zalihe se pojavljuju u obliku robe nabavljene s ciljem daljnje prodaje u nepromijenjenom stanju, i kao takve knjiže se u okviru razreda 6 kontnog plana. Upravljanje zalihama je skup tehnika koje služe za upravljanje razinom zaliha unutar različitih poduzeća.

Realizacija glavnih procesa u poduzeću ovisi o funkcioniranju logističkih procesa. Efikasnost jednih i drugih je povezana. Dobrim ustrojem i funkcioniranjem procesa nabave stvaraju se svi preduvjeti za učinkovitije poslovanje poduzeća. Uloga nabave iz dana u dan postaje sve izraženija. U početku 80-tih godina 20. stoljeća nabavni troškovi činili su 40% ukupnog rashoda poduzeća, a danas oni iznose 60%. To više nije samo aktivnost prosljeđivanja narudžbenice, već bitan strateški faktor u održavanju konkurentne pozicije poduzeća.

Svrha prodaje je da se proda proizvode po što većoj cijeni uz što niže troškove. Također kroz prodaju se vrši i oblikovanje cijena. Cijene moraju biti dobro usklađene sa proizvodom i njegovim karakteristikama te promocijom i distribucijom. U poduzeću se prvo pristupa kreiranju proizvoda, određuju se troškovi proizvodnje i ostali troškovi, pa se sagledava da li se po takvoj cijeni proizvod može prodati.

LITERATURA:

Knjige:

1. CRIKVENI FILIPOVIĆ, T. (2016.) *Hrvatski računovodstveni sustav (službeni i pročišćeni tekstovi za Hrvatsku)*. VII. izdanje. Zagreb
2. CUTVARIĆ, M. et al, (2009.) *Poslovanje trgovine*, HZRIFD, Zagreb
3. HLADIKA, M. et al. (2018.) *Računovodstvo II – priručnik za vježbe (Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika)*. Sveučilišna tiskara d.o.o. Zagreb.
4. KRIVAČIĆ, D., RIBARĆ AIDONE, E., VINKOVIĆ KRAVAICA, A., (2007.) *Abeceda računovodstva u teoriji i praksi*, Veleučilište u Rijeci/Veleučilište u Karlovcu, Rijeka/Karlovac
5. SAFRET, M. et al. (2014.) *Računovodstvo 3*. Zagreb: Školska knjiga
6. SLOVINAC, I. et al. (2016.) *Popis imovine i obveza – Inventura*. 3. izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: Tiskara Zelina d.d.
7. SPREMIĆ, I. et al. (2006.) *Računovodstvo*. II. Izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika

Internetska stranica:

1. <https://www.zakon.hr/z/175/Zakon-o-trgovini> (pristupljeno 07. rujna 2019.)

POPIS SLIKA:

Slika 1. Narudžbenica br. 001

Slika 2. Račun dobavljača

Slika 3. Prijamni list – Kalkulacija br. 03/16

Slika 4. Knjiga popisa o nabavi i prodaji roba za 2016. godinu

Slika 5. Rekapitulacija prodaje

Slika 6. Knjiga URA

Slika 7. Knjiga IRA

SAŽETAK

Predmet istraživanja ovog rada predstavlja prikazivanje i analiziranje računovodstvene evidencije u trgovini od procesa nabave do procesa prodaje robe. Računovodstvena evidencija nabave i prodaje obuhvaća poznavanje elemenata kalkulacije, aktivnosti poslovnog skladištenja, poznavanje zakonskih propisa i pravilnika. Postupak nabave i postupak prodaje robe sastoji se od čitavog niza povezanih aktivnosti i bitan su strateški faktor u održavanju konkurentne pozicije trgovine.

SUMMARY

The subject of this paper is presenting and analyzing the accounting records in the trade from the procurement process to the goods sales process. Accounting records of procurement and sales include knowledge of calculation elements, business storage activities, knowledge of legal regulations and regulations. the procurement process and the goods sales process. The procurement process and the goods sales process consists of a number of related activities are strategically important factor in maintaining the competitive position of the trade.